

Зміст

<i>1. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування НПФ.</i>	
<i>Загальні результати</i>	<i>2</i>
<i>2. Результати діяльності з управління активами НПФ</i>	<i>3</i>
<i>2.1. Кількість НПФ та КУА, що управляють їхніми активами</i>	<i>3</i>
<i>2.2. Активи НПФ в управлінні КУА та сукупні активи пенсійних фондів</i>	<i>3</i>
<i>3. Результати діяльності з адміністрування НПФ</i>	<i>4</i>
<i>3.1. Кількість учасників, вкладників, пенсійних контрактів</i>	<i>5</i>
<i>3.2. Пенсійні внески і виплати</i>	<i>6</i>
<i>3.3. Структура активів НПФ в управлінні</i>	<i>7</i>

1. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування НПФ.

Загальні результати

Кількість учасників ринку

Компанії з управління активами (КУА)

За 4-й квартал 2022 року загальна кількість **КУА** зменшилася до **300**, за цілий рік – на 12 компаній.

Адміністратори недержавних пенсійних фондів (АНПФ)

Кількість **АНПФ** на кінець грудня 2022 року також дещо зменшилася – до **18** («мінус» одна компанія). Серед них, як і раніше, було 6 компаній, які здійснювали винятково діяльність із адміністрування НПФ, решта – поєднували її з управлінням активами.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

У 2022 році було **зареєстровано 64 нових ІСІ**, у т. ч. 6 – за 4-й квартал. Загальна кількість **сформованих ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів**, зростала 5-й рік поспіль і на кінець грудня становила **1742** (за 4-й квартал -0.9%, за 2022 рік +1.8%).

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Кількість **НПФ в управлінні** станом на 31.12.2022, за даними отриманої звітності, дорівнювала **53** (без урахування корпоративного фонду НБУ), у тому числі 44 відкритих, три корпоративних і шість професійних. Активами НПФ управляла 31 КУА. В **адмініструванні** 17-ти АНПФ-членів УАІБ на кінець грудня 2022 року, як і раніше, перебували **57 НПФ**: 47 відкритих, 4 корпоративних та 6 професійних.

Страхові компанії (СК)

Кількість **СК, що передали свої активи в управління КУА**, у 2022 році зменшилася з двох до **однієї**, активами якої на кінець грудня продовжувала управляти **одна** КУА.

Активи в управлінні та ВЧА

Усі інституційні інвестори

Сукупні активи в управлінні КУА у жовтні-грудні, за даними отриманої УАІБ звітності, зменшилися на 1.2%, до **537 340 млн грн.** За весь 2022 рік (а фактично, півроку дозволеної регулятором роботи) вони майже не змінилися (-0.3%).

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

Сукупні загальні активи діючих ІСІ, що перебували в управлінні КУА та досягли нормативів, на кінець 2022 року дорівнювали **534 918 млн грн**, за даними звітів фондів (+2.8% за рік). У 4-му кварталі активи ІСІ зменшилися на 1.9%.¹

Вартість чистих активів (ВЧА) усіх сформованих ІСІ за 2022 рік зросла на 5.5%, до **412 614 млн грн.** У грудні вона була на 1.4% меншою, ніж у вересні, що частково зумовлено меншою кількістю звітів фондів.

Рух капіталу у відкритих ІСІ було дозволено регулятором фактично протягом півроку – до 24 лютого та з 22 серпня – і за цей час фонди втратили загалом **25.5 млн грн** у вигляді чистого відтоку. Тільки за 4-й квартал він сягнув 27.7 млн грн.

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Активи НПФ в управлінні КУА у грудні 2022 року були на 0.1% меншими, ніж у вересні, а за останні 12 місяців – більшими на 5.5%². Станом на 31.12.2022 вони сягнули майже **2 301 млн грн.**

НПФ в адмініструванні членів УАІБ на кінець 2022 року мали **2 368 млн грн** активів (+7.9% за рік у грудні). За 4-й квартал вони додали 2.7%.

Страхові компанії (СК)

Активи СК в управлінні КУА у жовтні-грудні 2022 року зросли на 4.3%, а за цілий рік – зменшилися на 26.5%. Станом на 31.12.2022 ці активи дорівнювали майже **141 млн грн.**

¹ Кількість звітів діючих ІСІ за 2022 рік (станом на 31.12.2022), зокрема, інтервальних та венчурних, була меншою від звичайної/очікуваної, що суттєво вплинуло на динаміку ВЧА (у т.ч. на її знак/напрямок: зменшення кількості звітів було відносно більшим у порівнянні зі скороченням активів).

² Активи НПФ станом на 31.12.2022 – за даними звітів 51-го фонду з 57 НПФ в управлінні загалом, станом на 30.09.2022 – за даними 55-ти фондів, станом на 31.12.2021 – 54-х.

2. Результати діяльності з управління активами НПФ

2.1. Кількість НПФ та КУА, що управляють їхніми активами

Індустрія управління активами недержавних пенсійних фондів упродовж 2022 року, коли після повномасштабного вторгнення росії в Україну 24 лютого регулятор зупинив майже на півроку більшість операцій професійних учасників вітчизняних ринків капіталу та фондів в управлінні й адмініструванні, зберігала стійкість і навіть продемонструвала вартісне зростання. Кількісно ж відбулося незначне скорочення.

Так, за даними УАІБ на 31.12.2022, **компаній, які управляли активами НПФ, було 32**, як і на початку року. Із них 30 КУА, як і тоді, управляли активами 44-х відкритих НПФ, три – активами трьох корпоративних НПФ та шість – активами шести професійних НПФ. Всього на кінець 2022 року було **53 пенсійних фонди** в управлінні КУА³ (табл. 1).

Таким чином, відкриті НПФ становили понад 83.0% загальної кількості пенсійних фондів в управлінні (рис. 1).

Таблиця 1. Кількість НПФ в управлінні КУА за видами фондів у 2022 році

Вид НПФ	31.12.2021	30.09.2022	31.12.2022	Зміна за 4-й квартал 2022 року	Зміна за 2022 рік
Відкриті	46	46	44	-4.3%	-4.3%
Корпоративні	2	3	3	0.0%	50.0%
Професійні	6	6	6	0.0%	0.0%
Всього	54	55	53	-3.6%	-1.9%

* Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ.

Рис. 1. Розподіл кількості НПФ та вартості їхніх активів в управлінні КУА за видами фондів станом на 31.12.2022 р.

2.2. Активи НПФ в управлінні КУА та сукупні активи пенсійних фондів

Сукупні активи усіх НПФ, включно з КНПФ НБУ, за даними УАІБ та корпоративного фонду Нацбанку, за 2022 рік **збільшилися на 7.1%**, до **4 135 млн грн**, при дещо меншій кількості (звітів) фондів в управлінні. За 4-й квартал активи усіх НПФ в управлінні зросли на **2.8%**.

Річне зростання активів відбулося попри зменшення кількості учасників НПФ на 0.3% за 2022 рік та в умовах подальшого збільшення кількості вкладників і укладених ними пенсійних контрактів –

на 0.5% і 0.6% відповідно (кількаразове сповільнення порівняно з 2020-21 роками). Основним же чинником була накопичена сума інвестиційного прибутку НПФ, що у 2022 році зросла на 11.1%. Це сприяло обмеженню негативного впливу на обсяг активів НПФ від випереджальних темпів виплат із фондів порівняно із темпами внесків до них: пенсійні виплати збільшилися на 13.5% за 2022 рік, а внески – на 7.7%. А проте, внески за 2022 рік все ж перевищували виплати на понад 27 млн грн (15.4%).⁴

³ Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ.

⁴ За даними НКЦПФР про підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 31.12.2022.

У сукупному обсязі активів усіх пенсійних фондів частка КНПФ НБУ за 2022 рік зменшилася з 43.5% до 42.1% (рис. 1), адже його активи за цей період зросли слабше, ніж решти НПФ у цілому (+5.8%).

Активи недержавних пенсійних фондів в управлінні КУА за 2022 рік (включно з майже піврічним періодом значних обмежень з боку

регулятора в умовах воєнного стану), за даними УАІБ, **зросли на 8.0%, до 2 357 млн грн** (табл. 2, рис. 2) на кінець грудня (після +8.7% за рік у вересні). За 4-й квартал вони додали 2.3%.

Частка відкритих НПФ за вартістю активів в управлінні, без урахування КНПФ НБУ, становила 78.0% (як і у вересні, а на початку 2022 року – 77.8%).

Таблиця 2. Вартість активів НПФ в управлінні за видами фондів у 2022 році

Вид НПФ	31.12.2021	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	30.09.2022	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	31.12.2022	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	Зміна за 4-й квартал 2022 року	Зміна за 2022 рік, %	Зміна за 2022 рік, млн грн	Середній розмір фонду на 31.12.2022, млн грн
	Активи, млн грн		Активи, млн грн		Активи, млн грн					
Відкриті	1 696.7	46	1 795.9	46	1 838.7	44	2.4%	8.4%	141.9	41.8
Корпоративні	324.2	2	345.2	3	352.7	3	2.2%	8.8%	28.5	117.6
Професійні	160.5	6	162.2	6	165.2	6	1.8%	2.9%	4.7	27.5
Всього*	2 181.5	54	2 303.4	55	2 356.6	53	2.3%	8.0%	175.1	44.5
КНПФ НБУ	1 680.9	1	1 718.8	1	1 778.7	1	3.5%	5.8%	97.8	-
Разом**	3 862.4	55	4 022.2	56	4 135.3	54	2.8%	7.1%	272.9	76.6

* Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ.

** За даними звітів КУА щодо НПФ в управлінні та даними КНПФ НБУ.

Відносно найбільше у жовтні-грудні зросли активи **відкритих** НПФ в управлінні (+2.4%, за 2022 рік – +13.9%). На кінець 2022 року вони сягнули **1 839 млн грн**. При цьому, кількість фондів у цьому секторі, щодо яких отримано звітність, на цих проміжках часу зменшилася на два (до 44-х).

Активи **корпоративних** НПФ в управлінні КУА (без КНПФ НБУ) за 4-й квартал додали 2.2%, а за весь 2022 рік – найбільше – 8.8%, за незмінної кількості (звітів) фондів на кварталному проміжку та при збільшенні їх на один (до 3-х, +50%) – на річному. Станом на 31.12.2022 активи цих НПФ в управлінні дорівнювали **353 млн грн**.

У **професійних** пенсійних фондах активи в управлінні з початку 2022 року додали найменше серед НПФ за видами фондів: +2.9%, із яких +1.8% – за 4-й квартал. Обсяг професійних НПФ на 31.12.2022 становив понад **165 млн грн**.

Найбільшими за середнім обсягом активів в управлінні у грудні 2022 року залишалися **корпоративні** НПФ – 117.6 млн грн, у той час як середній відкритий НПФ зріс до 41.8 млн грн, професійний – до 27.5 млн грн. При цьому один відкритий фонд із 44-х, мав нульові активи, а ще два – близькі до нуля, як і один із шести професійних НПФ.

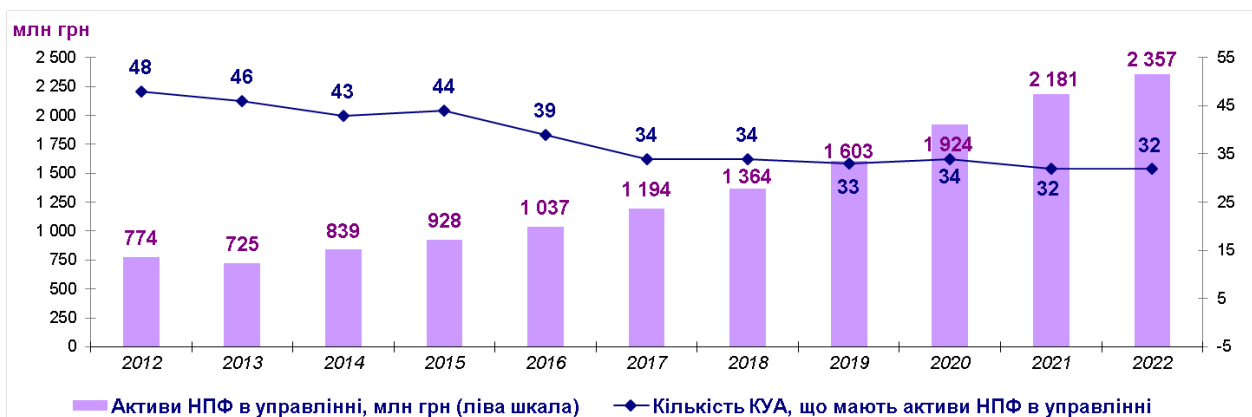

Рис. 2. Динаміка активів НПФ в управлінні КУА у 2012-2022 рр.

3. Результати діяльності з адміністрування НПФ

3.1. Кількість учасників, вкладників, пенсійних контрактів

За даними 17 адміністраторів, що подали до УАІБ звіти щодо 57-ми пенсійних фондів станом на кінець 2022 року (100% усіх НПФ, які адмініструються членами Асоціації), **кількість учасників** НПФ становила **875.1 тис. осіб**. За рік вона зменшилася на 2.9 тис. осіб, або на 0.3%, із них за 4-й квартал – на 868, або 0.1%.

Серед учасників на кінець грудня 2022 року 57.8% становили чоловіки, 42.2% – жінки (як і у вересні). Найбільшими підкатегоріями були особи у віці від 25 до 50 років у кожній групі, які разом становили майже 51% усіх учасників НПФ (рис. 3).

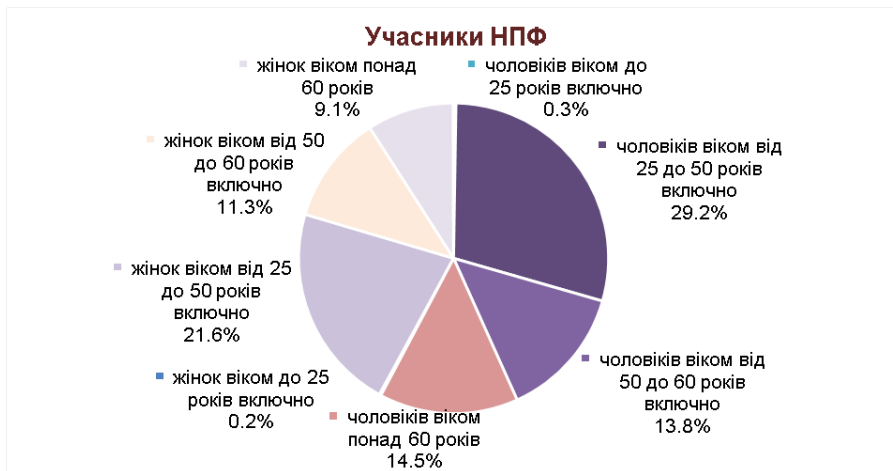
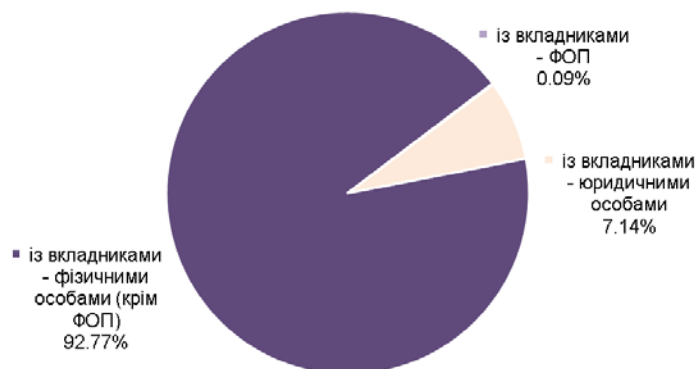

Рис. 3. Розподіл кількості учасників НПФ за статтю та віком станом на 31.12.2022 р.

Кількість вкладників НПФ в адмініструванні членів УАІБ у жовтні-грудні 2022 року майже не змінилася (+42), а за цілий рік – зросла на 608, або на 0.7%, до понад **86.1 тис. осіб**. У 4-му кварталі додалося 127 вкладників-фізичних осіб (після +91 за 3-й квартал), а з початку 2022 року – на 636 (0.8%).

Станом на 31.12.2022 92.8% вкладників НПФ (крім КНПФ НБУ) – фізичні особи, із якими укладено 97.7% усіх пенсійних контрактів, або 86.7 тис. шт. (рис. 4). Загальна **кількість пенсійних контрактів** цих фондів у грудні 2022 року була в межах 93.5 тис. шт., як і у вересні, – на 0.6.% більше, ніж рік тому.

Пенсійні контракти станом на 31.12.2022

Вкладники НПФ станом на 31.12.2022

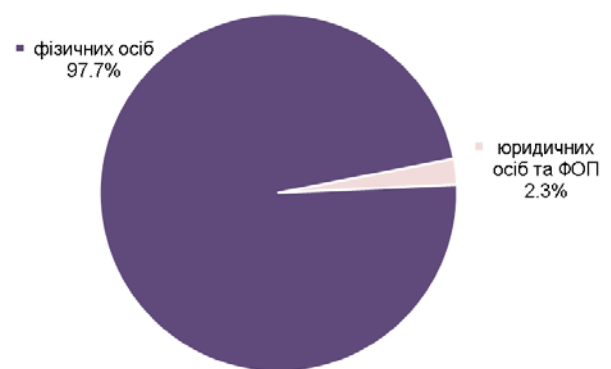

Рис. 4. Розподіл кількості вкладників НПФ та укладених пенсійних контрактів за категоріями станом на 31.12.2022 р.

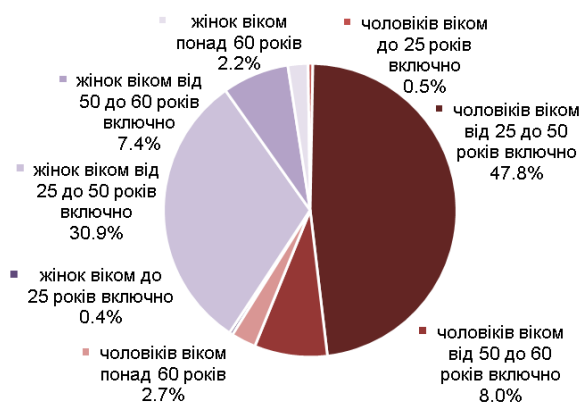
3.2. Пенсійні внески і виплати

Пенсійні внески за 4-й квартал 2022 року, коли вже було знято обмеження на діяльність фондів та адміністраторів НПФ, запроваджені регулятором із початку воєнного стану із 24 лютого, становили **93.4 млн грн**, тобто на 25.9% більше, ніж за 3-й квартал. Однак, вони залишалися меншими на понад 30%, ніж за аналогічний період попереднього року. Із них 59.1% надійшли від чоловіків, 40.9% – від жінок, а найбільші

дві підкатегорії з обох груп (25-50 років) забезпечили майже 79% квартальних внесків (рис. 5).

Станом на 31.12.2022 НПФ (крім фонду НБУ) загалом отримали **1 706.3 млн грн** пенсійних внесків, тобто на 127.3 млн грн (8.1%) більше, ніж на початок 2022 року та на 29.5 млн грн (1.8%) – ніж у вересні. Із них 54.2% припадало на юридичних осіб.

Пенсійні внески за 4-й кв. 2022

Пенсійні внески станом на 31.12.2022

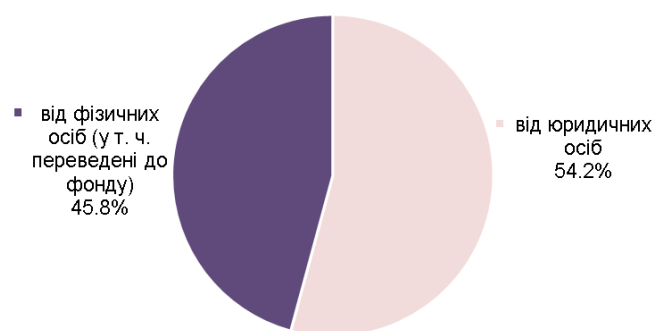
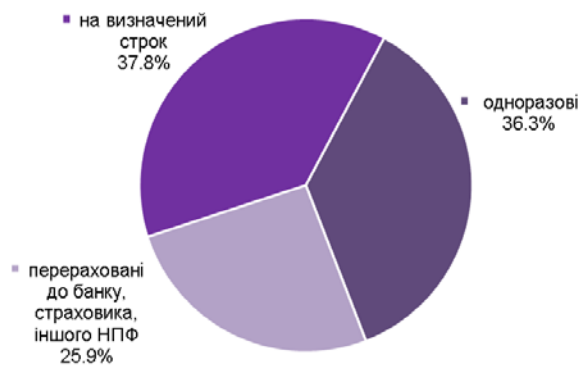

Рис. 5. Пенсійні внески до НПФ за 4-й квартал 2022 року і станом на 31.12.2022 р.

Пенсійні виплати із усіх 57-ми НПФ в адмініструванні (крім КНПФ НБУ) за 4-й квартал 2022 року становили **56.5 млн грн**, тобто на понад 10 млн грн (21.8%) більше, ніж за 3-й квартал і на понад 20 млн грн (56.9%) – ніж за аналогічний період 2021 року. Із них одноразових виплат було 36.3% (рис. 6, рік тому – 78.3%), на визначений строк – 37.8% (15.4% рік тому), перерахувань до банків, страховиків або інших НПФ було трохи більше чверті (6.3% рік тому).

Станом на 31.12.2022, ці пенсійні фонди виплатили учасникам або перерахували на їхні рахунки в інших фінансових установах **650.2 млн грн**, або майже на 75 млн грн (13.0%) більше, ніж на початок року та 16.7 млн грн (2.6%) – ніж у вересні. Із них 65.7% були одноразовими (рік тому – 68.6%), 19.5% – на визначений строк (17.3%), а решта 14.8% становили перерахування до інших фінансових установ (14.1% рік тому).

Пенсійні виплати за 4-й кв. 2022

Пенсійні виплати станом на 31.12.2022

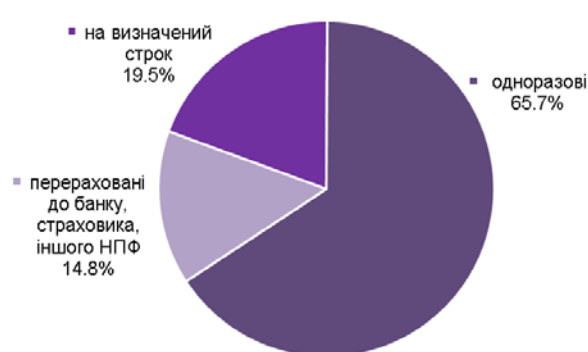

Рис. 6. Пенсійні виплати з НПФ за 4-й квартал 2022 року і станом на 31.12.2022 р.

Загальна сума пенсійних коштів на індивідуальних пенсійних рахунках учасників, тобто чиста вартість активів (ЧВА) 57-ми НПФ в адмініструванні членів УАІБ на 31.12.2022 становила **2 358.9 млн грн**. За рік вона зросла на 171.4 млн грн (+7.8%), за 4-й квартал – на 60 млн грн (+2.6%).

Сума прибутку від інвестування їхніх активів на кінець 2022 року збільшилася до **1 303.4 млн грн** за весь період їхньої діяльності. Це на 119.4 млн грн, або 10.1%, більше, ніж рік тому та на 47.4 млн грн, або 3.8%, – ніж у вересні. Таким чином, майже 70% річного приросту ЧВА цих НПФ у 2022 році було забезпечено саме інвестиційним прибутком (за 4-й квартал – 79%).

За даними УАІБ, показники зміни одиниці пенсійних активів (ЧВО) для 56-ти пенсійних фондів в адмініструванні членів Асоціації (без урахування

одного фонду, ЧВО якого була незмінно 0.00 грн) за 4-й квартал 2022 року були в межах від -13.9% до +4.5%. Позитивну зміну ЧВО (доходність) за цей період вдалося забезпечити 34-м НПФ (61%), а за цілий 2022 рік – 33-м НПФ (59%). Річна доходність окремих фондів була в межах від -16.2% до +25.7%, що дало змогу двом із них майже компенсувати втрати від споживчої інфляції, що стрімко прискорилося в умовах повномасштабної війни та світового зростання цін. Ця доходність була також на рівні депозитів у євро, що були дуже прибутковими в умовах девальвації гривні. Також, 7 НПФ принесли більший дохід за 2022 рік, ніж однорічні гривневі ОВДП.

За даними НКЦПФР, середньозважений показник зміни ЧВО пенсійних активів за рік у грудні 2022 року становив 6.7% (після 5.5% у вересні та 6.2% рік тому).⁵

3.3. Структура активів НПФ в управлінні

У структурі активів НПФ в управлінні КУА частка *цінних паперів* у 2022 році скоротилася:

із 71.2% рік тому та 65.2% у вересні до **59.1%** у грудні (рис. 7).

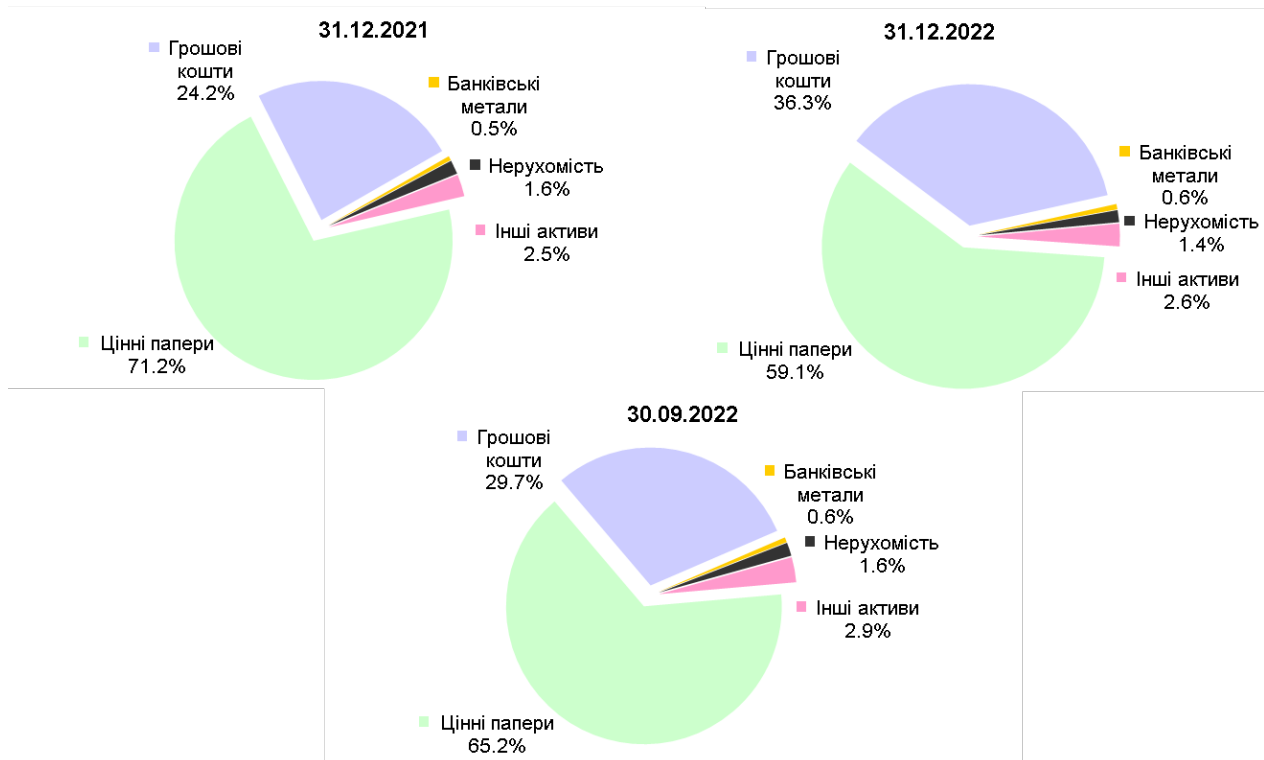

Рис. 7. Динаміка структури агрегованого портфеля НПФ (без КНПФ НБУ) за 4-й квартал 2022 року та за рік

⁵ Інформація НКЦПФР щодо розрахунку середньозваженого показника зміни чистої вартості одиниці пенсійних активів за рік у грудні 2022 року на сайті НКЦПФР: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/#tab-5>.

Це було зумовлено як зменшенням сукупної вартості інвестицій пенсійних фондів в інструменти ринків капіталу (-6.9% за 4-й квартал та -10.4% за весь 2022 рік), так і збільшенням грошових коштів упродовж року.

Кошти на банківських рахунках (у тому числі депозитних) у грудні 2022 року залишалися

другою найбільшою складовою активів НПФ в управлінні та адмініструванні членів УАІБ. У жовтні-грудні їхній обсяг збільшився на 25.3%, а за 2022 рік – на 62.1%, до 860 млн грн.

Врешті, частка грошей в активах цих НПФ зросла з 24.2% рік тому та 29.7% у вересні до **36.3%** у грудні.

Таблиця 3. Структура активів НПФ в управлінні КУА у розрізі видів фондів станом на 31.12.2022 р., млн грн

Вид НПФ	Цінні папери	Грошові кошти	Банківські метали	Нерухомість	Інші активи
Відкриті	1 281.4	819.3	14.7	25.6	57.0
Корпоративні	2.4	1.7	0.0	0.0	0.0
Професійні	115.7	38.6	0.0	7.0	4.1
Всього	1 399.5	859.6	14.7	32.6	61.1

Для всієї індустрії НПФ, з урахуванням корпоративного фонду НБУ, у 2022 році вага **цінних паперів** в активах також зменшилася: із 62.2% на початку року та 58.8% у вересні до **55.3%** у грудні (рис. 8). Обсяг інструментів ринків капіталу в усіх НПФ у цілому зменшився на 3.0% за 4-й квартал і на 4.7% за весь рік.

Натомість, **кошти у банках** для усіх НПФ зросли, відповідно, на 13.5% та на 29.2%, до понад 1 666 млн грн. Врешті, їхня вага в активах усіх НПФ на обох цих проміжках часу піднялася: з 33.3% рік тому та 36.5% у вересні до **40.2%** у кінці грудня.

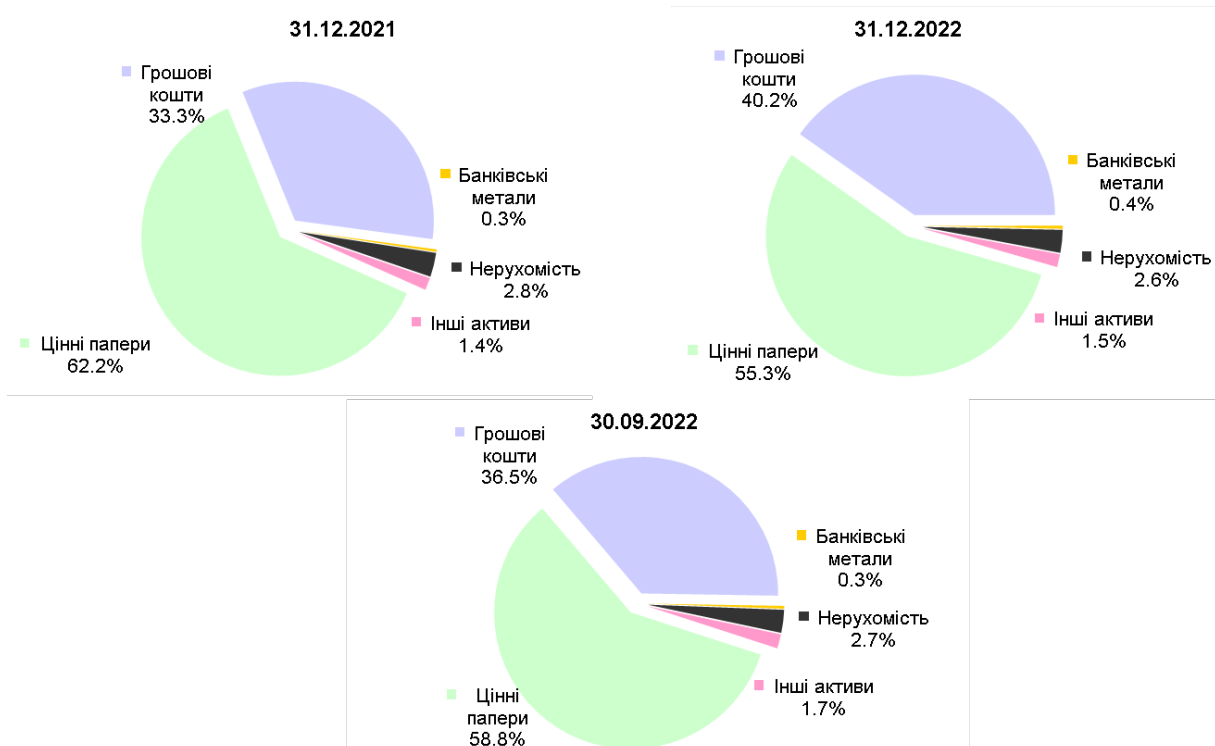

Рис. 8. Динаміка структури агрегованого портфеля НПФ (із КНПФ НБУ) за 4-й квартал 2022 року та за рік

Що стосується окремих інвестиційних інструментів серед цінних паперів, зведений портфель НПФ в управлінні та адмініструванні членів УАІБ у **державних облигаціях** (у т. ч. ОВДП) у 2022 році збільшився на 11.0%, до 1 124 млн грн станом на кінець грудня. Їхня частка в активах цих НПФ, відповідно, залишалася найбільшою серед фінансових інструментів і зросла із 46.2% на початку року до 47.5% у грудні (рис. 9). Попри відтерміноване і незначне підвищення ставок за ОВДП, зокрема однорічними гривневими, до середини 2022 року, на тлі значного прискорення інфляції та підвищення ставки НБУ, ці інструменти навіть дещо посилили свою привабливість для пенсійних фондів із подальшим підвищенням ставок і деяким спаданням інфляції ближче до кінця року.

Активи НПФ у **муніципальних облигаціях**, як і раніше, у березні 2021 року були тільки у відкритих НПФ в адмініструванні членів УАІБ (13.4 млн грн).

За 2022 рік вони скоротилися на 88.2%, тож їхня вага у цьому секторі НПФ впала з 4.5% до 0.6%.

Зведений портфель **корпоративних облигацій** в активах НПФ (крім фонду НБУ, де вони були відсутні) у 2022 році втратив майже 40%, зменшившись до 188 млн грн. Його вага в сукупних активах цих НПФ впала з 17.2% до 9.6%.

Акції й далі залишалися найменш цікавим для НПФ інструментом, які ще й найбільше постраждали внаслідок падіння українського фондового ринку, зокрема за індексом УБ – на 9.9% за 2022 рік. На кінець грудня акції в активах НПФ сукупно коштували всього 35 млн грн (з урахуванням КНПФ НБУ – 42 млн грн). Їхня сукупна вартість у 2022 році зменшилася на 37.9% в активах НПФ (крім фонду НБУ), а усіх НПФ – на 34.8%. Частка акцій у перших скоротилася з 2.6% на початку 2022 року до 1.5% у грудні, а в усіх НПФ у цілому – з 1.7% до 1.0%.

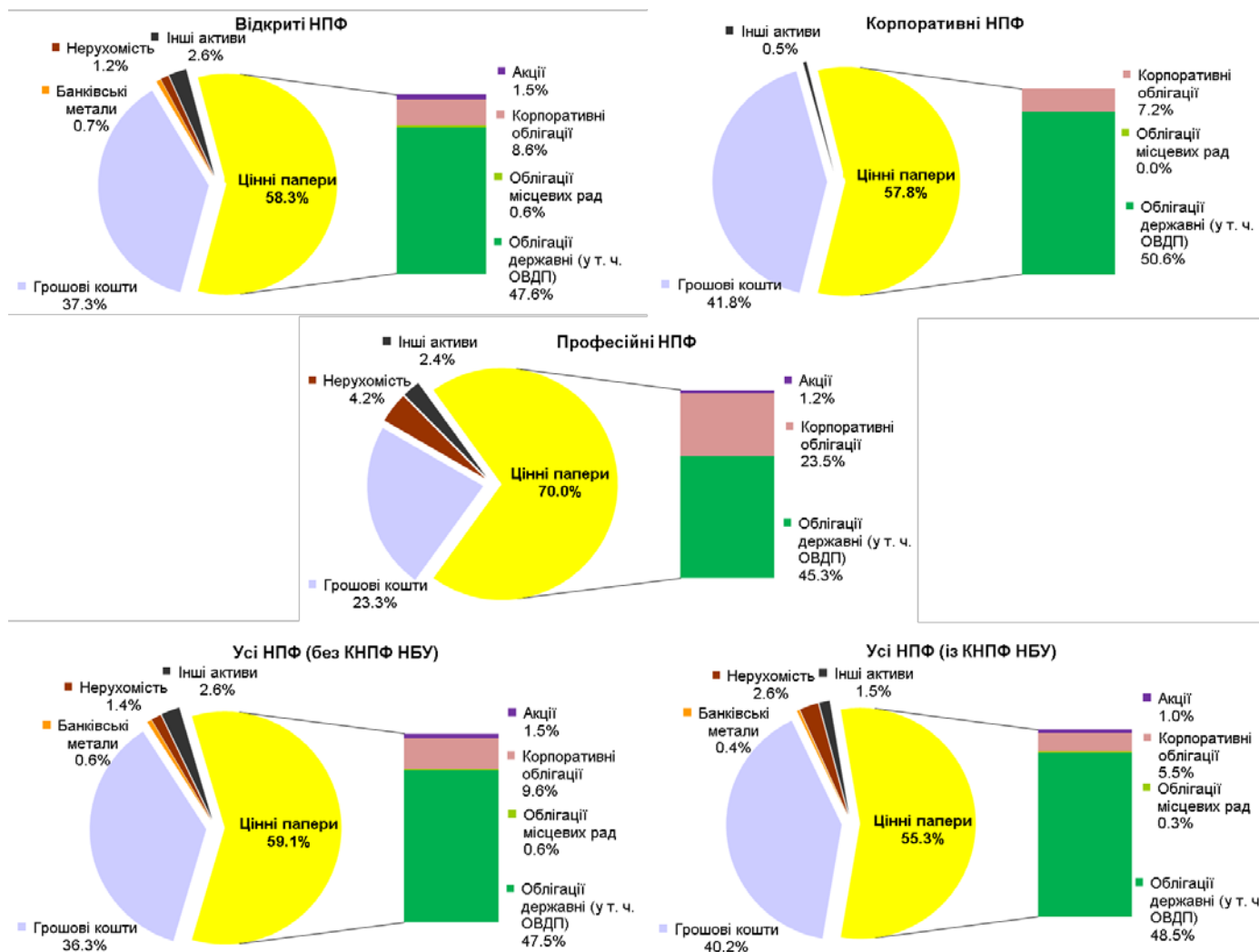

Рис. 9. Структура активів НПФ у розрізі видів фондів станом на 31.12.2022 р.

Нерухомість, як і раніше, на кінець вересня 2022 року мали у своїх активах тільки *відкриті* та *професійні* НПФ із усіх фондів в управлінні КУА, на загальну суму майже 33 млн грн (а також КНПФ НБУ на понад 76 млн грн). Зниження цін на нерухомість у 2022 році супроводжувало переважне зменшення цих активів у портфелях НПФ – загалом на 8.3% за рік для НПФ в управлінні КУА (для усіх НПФ з урахуванням КНПФ НБУ вони зросли на 0.2%). Врешті, частка нерухомості в активах НПФ (окрім фонду НБУ) з

початку 2022 року зменшилася з 1.6% до 1.4%, а в активах усіх НПФ у цілому – з 2.8% до 2.6%.

Банківські метали на 31.12.2022, як і раніше, були в активах тільки *відкритих* НПФ (14.7 млн грн), де їхня сукупна вартість зросла за 2022 рік на 34.5%, на тлі підвищення ціни золота на 35.5%. Вага цих активів у секторі зросла з 0.6% рік тому до 0.7% у грудні 2022 року. В активах усіх НПФ (окрім фонду НБУ) вона підвищилася з 0.5% до 0.6%.

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- [Ринок у цифрах](#)
- [Компанії та фонди](#)